

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Львівська політехніка»

Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Тернопільський національний економічний університет

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Рада молодих учених ХНЕУ ім. С. Кузнеця



**ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ ТА СТУДЕНТІВ
22 КВІТНЯ 2016 РОКУ**

Харків
Видавництво «НТМТ»
2016

УДК 330
ББК 33.050
Р 64

Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та студентів, м. Харків, 22 квітня 2016 року. – Харків: Видавництво “НТМТ”, 2016. – 128 с.

ISBN 978-617-578-108-1

УДК 330
ББК 33.050

ISBN 978-617-578-108-1

© Колектив авторів, 2016

<i>Ковальов М. В. Особливості бізнес-планування інвестиційних проектів в сільському господарстві і промисловому виробництві.....</i>	<i>592</i>
<i>Ковтун В. А. Особливості вибору конкурентної стратегії підприємств склотарної галузі України.....</i>	<i>597</i>
<i>Кондрашенко С. В. Стратегічне планування на підприємстві, його основні сильні сторони та недоліки.....</i>	<i>603</i>
<i>Коник М. М. Варіанти технічного переозброєння виробництва на підприємствах України у сучасних умовах.....</i>	<i>607</i>
<i>Кононенко Р. С. Переваги та недоліки існуючих систем мотивації та обґрунтування доцільного їх використання в Україні.....</i>	<i>612</i>
<i>Краснокутська К. О. Оцінка потенціалу підприємства</i>	<i>618</i>
<i>Кривоніс І. І., Марченко А. О. Продуктивність праці і її оплата у сільськогосподарських підприємствах.....</i>	<i>623</i>
<i>Курянова К. О. Шляхи скорочення витрат на виробництво та реалізацію продукції підприємства</i>	<i>627</i>
<i>Кучкова К. О. Вдосконалення оцінки конкурентоспроможності підприємства на основі кваліметричного моделювання.....</i>	<i>631</i>
<i>Лазарев М. В. Застосування експліцитного та імпліцитного сприйняття цінності продукту в маркетинговій моделі «AIDA».....</i>	<i>636</i>
<i>Лепетюха Н. В. Нестандартный подход к определению рыночной позиции туристических предприятий.....</i>	<i>641</i>
<i>Малеєв М. В. Розробка та обґрунтування заходів підвищення ефективності діяльності промислових підприємств</i>	<i>646</i>
<i>Манзик Н. С. Аналіз рентабельності діяльності аграрних підприємств в Україні</i>	<i>651</i>

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

УДК 336.113:338.124.4

Грищенко В.В.
студент 1 року ОС магістр
Інституту економіки, управління
та інформаційних технологій
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»

Розгляд фінансової кризи з позицій сучасної теорії та практики організації фінансово-господарської діяльності підприємств свідчить, що зараз у сучасній фінансовій науці пріоритетною є концепція максимізації вартості корпоративних прав (доходів власників) підприємства. Вона започаткована в США у 80-х роках минулого століття і ґрунтується на положенні про залежність ефективності у сфері фінансів від політики управління капіталом та від ринкового статусу підприємства [1, с. 8]. Отже, фінансова криза може бути обумовлена як прорахунками при формуванні капіталу, так і невдалим менеджментом.

Фінансову кризу слід розглядати як цілий комплекс взаємопов'язаних проблем, що виникають у сфері фінансів підприємства. У зв'язку з цим, пропонуємо виділити послідовні види прояву фінансової кризи. Її перші негативні ознаки з'являються у вигляді порушення ліквідності – спочатку як окремих складових майна, а потім підприємства в цілому, чим започатковується процес порушення фінансової рівноваги. Оскільки ліквідність визначає якість матеріальної основи платоспроможності, то уповільнення процесу перетворення активів у засоби платежу резонансно обумовить порушення розрахунково-платіжної дисципліни суб'єкта господарювання.

Відповідно уповільнення оборотності майна та дефіцитний чистий грошовий потік підривають основи формування прибутку підприємства. Наслідком цього стає дефіцит рефінансування, вимивання власного капіталу перманентними збитками, втрата фінансової незалежності, яка

виражається у незабезпеченні зобов'язань підприємства сукупною вартістю активів. Хронічна збитковість при одночасному збільшенні позикового капіталу призводить до зниження вартості підприємства – приведеної до теперішньої вартості потоку виплат кредиторам та акціонерам (власникам). Несвоєчасне застосування адекватних заходів по запобіганню розвитку фінансової кризи може призвести до падіння вартості підприємства нижче за суму зобов'язань кредиторам. Це означає, що акціонерний капітал „зникає”. Саме цим характеризується фінансовий крах бізнесу, тобто настає повне банкрутство – банкрутство акціонерів. Вартість підприємства може знизитися до рівня, нижчого навіть за ліквідаційну суму активів. Тоді ліквідаційна маса розглядатиметься як вартість підприємства, ліквідація якого є більш економічно доцільною, ніж його експлуатація. Отже, квінтесенцією розвитку фінансової кризи є банкрутство підприємства, яке веде до його ліквідації, що для власників означає повну втрату вкладеного капіталу.

Вище викладене дає розуміння того, що фінансова криза – це дисбаланс фінансової рівноваги підприємства, який породжений циклічним розвитком взаємопов'язаних та взаємообумовлених кризових явищ і веде до знецінення власного капіталу за відсутності адекватних антикризових заходів [1, с. 11].

Від своєчасності встановлення причин розвитку фінансової кризи на підприємстві залежить ефективність реалізації санаційної програми з метою недопущення його банкрутства. Моніторинг появи перших ознак фінансової кризи та процесу її розвитку на підприємстві має здійснюватися в декілька прийомів: визначення об'єктів спостереження; класифікація кризових фаз зміни стану цих об'єктів; характеристика масштабів фінансової кризи.

Діагностику фінансової кризи на підприємстві ми пропонуємо здійснювати на основі вище описаної логіки її розвитку. Кризовий моніторинг фінансового стану підприємства доцільно здійснювати на основі аналізу стану таких об'єктів спостереження: чистого грошового потоку, поточної платоспроможності, самофінансування, фінансової стійкості.

Для об'єктивності результатів діагностики фінансової кризи слід розрізняти глибину її розвитку. Ми пропонуємо диференціювати масштаби розгортання фінансової кризи на підприємстві за такими фазами: виникнення ранніх ознак, активна фаза розвитку та банкрутство підприємства (табл. 1). Ранні ознаки фінансової кризи з'являються у вигляді скорочення грошових надходжень в результаті прострочення платежів дебіторами, звуження ринкової ніші, тощо.

Таблиця 1 - Визначення глибини фінансової кризи на підприємстві

Об'єкти дослідження	Глибина фінансової кризи		
	Ранні ознаки	Активна фаза	Банкрутство
Чистий грошовий потік	Зменшення суми позитивного чистого грошового потоку	Зростання від'ємного значення чистого грошового потоку	Дефіцитний чистий грошовий потік за відсутності джерел його покриття
Поточна платоспроможність	Окремі порушення розрахунково-платіжної дисципліни	Системна неспроможність підприємства погашати своєчасно зобов'язання	Відкриття судового провадження у справі про банкрутство
Самофінансування	Зменшення чистого прибутку при зростанні поточної фінансової потреби	Формування та зростання дефіциту власних оборотних коштів	Дефіцит чистих активів
Фінансова стійкість	Підвищення фінансової залежності від кредиторів	Зростання частки зобов'язань у капіталі підприємства вище 50%	Контроль діяльності підприємства комітетом кредиторів в процедурі банкрутства

Це супроводжується нестачею коштів в обороті для виконання підприємством власних зобов'язань та зростання його поточної фінансової потреби. Її покриття здійснюється, як правило, за рахунок позикових коштів, залучення яких пов'язане із додатковими витратами. Зменшення доходів при зростанні витрат провокують тенденцію зменшення прибутку, що погіршує рівень самофінансування підприємства. В результаті зменшення власного капіталу при одночасному зростанні зобов'язань знижується рівень фінансової незалежності підприємства.

Активна фаза розвитку фінансової кризи, в першу чергу, виявляється у від'ємному грошовому потоці. Його наявність свідчить про неспроможність підприємства своєчасно погашати борги перед кредиторами. І якщо сума безспірних вимог кредиторів до підприємства-боржника сукупно досягне трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати і більше, з не менше ніж трьохмісячним терміном прострочення, постає загроза порушення судової справи про банкрутство (п. 3 ст. 10 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [2]. Це свідчитиме про поглиблення фінансової кризи на підприємстві та наростання ризику його банкрутства.

Таким чином, запропонована методика діагностики масштабів фінансової кризи на підприємстві дозволить своєчасно виявити її ранні ознаки та об'єктивно встановити глибину її розвитку. Правильна та своєчасна діагностика причин фінансової кризи та масштабів розвитку є запорукою розробки дієвих та адекватних антикризових заходів по її подоланню.

Література

1. Гудзь Т.П. Система раннього виявлення та подолання фінансової кризи підприємств: монографія / Т.П. Гудзь. – Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2007. – 166 с.

2. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом [Електронний ресурс]: Закон України від 14 травня 1992 року № 2343-XII: станом на 16 січ. 2016р. / Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>.

Науковий керівник,
к.е.н., доцент

Гудзь Т.П.

Опубліковано в авторській редакції